

JELGAVAS TEHNIKUMS

Rūdolfā Blaumaņa daiļrade – noveles “Salna pavasarī” un “Purva bridējs”

(PowerPoint prezentācijas literatūrā izveide)

Metodisko materiālu izstrādne

Mācību priekšmeti – informātika un literatūra

1.kurss

Darba autores – Guna Gronska, Inita Blumberga

Jelgava

2019

Saturs

Anotācija	3
1.daļa R.Blaumaņa personība, daiļrades pārskats (1.,2.stunda literatūrā)	4
2.daļa. <i>PowerPoint</i> prezentācijas izveides nosacījumi (1.,2.stunda informātikā).....	11
3.daļa. Atklātās stundas norises gaita (3.,4.stunda)	15
4.daļa. Secinājumi	22
Izmantotie avoti	24
Pielikumi	25

Anotācija

Metodisko materiālu izstrādāšana vai esošo uzlabošana mūsdienās ir ļoti aktuāla būtisku iemeslu dēļ - mainās sabiedrības prioritātes, intereses un vajadzības.

Jaunā izglītības reforma paredz ne tikai jaunu mācību priekšmetu bloku izveidi, bet arī radikāli atšķirīgu pieeju mācību procesam. Tā centrā ir skolēns, kas pasīva klausītāja lomu nomaina pret aktīvu darbošanos, kā rezultātā patstāvīgi veidotās atziņas palīdz labāk izprast un atcerēties mācāmo materiālu. Tiek attīstītas dažādas kompetences – savstarpēja sadarbība, spēja orientēties informācijas klāstā, atlasot sev nepieciešamo, sava viedokļa prezentēšana, aizstāvēšana u.c.

Mainās arī skolotāja uzdevums stundas laikā - viņš kļūst par atbalsta personu, konsultantu. Lai veiksmīgāk varētu motivēt jauniešus darboties gan patstāvīgi, gan dažāda lieluma darba grupās, skolotājiem ir jāsadarbojas gan stundu, gan ārpusstundu ietvaros. Viens no veidiem ir vienas mācību stundas vadīšana dažādu mācību priekšmetu skolotājiem. Metodiskajā izstrādāšanā ir atspoguļota sadarbība starp it kā nesaistītiem mācību priekšmetiem – literatūru un informātiku.

Darbs sevī ietver 2 mācību priekšmetu 2 tēmu apkopotus materiālus. Tie sadalīti 4 daļās:

- 1.daļa – R.Blaumaņa personība, daiļrades pārskats,
- 2.daļa – *PowerPoint* prezentācijas izveides nosacījumi,
- 3.daļa – atklātās stundas norises gaita,
- 4.daļa – secinājumi par atklātās stundas norisi – ieguvumiem un uzlabojamām darbībām.

Darba mērķis – izklāstīt pedagogu redzējumu attiecīgo tēmu mācīšanās, atspoguļot pielietotās mācību metodes, līdzekļus pēc iespējas labāka rezultāta sasniegšanai.

Darba uzdevums – demonstrēt atklāto mācību stundu, kuru vada literatūras un informātikas skolotājas, kas kopīgi dažādo darba uzdevumus, apvienojot vienā darbā atšķirīgos priekšmetos iemācīto. Vērtējumu izglītojamie saņem gan literatūrā, gan informātikā.

Piedāvātās stundas konspektu iespējams izmantot jebkurā 1. kursa grupā, jo tas veidots tā, lai mācību materiāls būtu saprotams jauniešiem ar dažādu zināšanu līmeni un interesēm.

1.daļa

Literatūra

Rūdolfā Blaumaņa personība, novelistika (1.,2.stunda)

Tēma. Rūdolfā Blaumaņa personība, novelistika

Mērķis – iepazīstināt izglītojamos ar R.Blaumaņa personību, daiļradi. Radīt interesi par novelēm “Salna pavasarī”, “Purva bridējs”.

Uzdevumi – izglītojamo iepazīstināšana ar veicamo mājas uzdevumu – noveles “Purva bridējs” lasīšana; teorētiskā materiāla izklāsts.

Mērķauditorija – 105.grupa

.....

1. R.Blaumaņa personība, daiļrade, novelistika.

- a) Audio ieraksts par R.Blaumaņa personības veidošanos.
- b) informatīvs materiāls, kura iepazīšanas rezultātā izdarāmi secinājumi par rakstnieka, dramaturga, dzejnieka veikumu.

PREZENTĀCIJA (skat. 5.lpp.)

DARBS AR MĀCĪBU GRĀMATU

Auzāne, A. (2002) Literatūra 11.klasei. R.: Zvaigzne ABC, 202.,203.lpp.

- c) noveles “Salna pavasarī” lasīšana grupā, paralēli skatot audio ierakstam. (Audio ieraksts “Salna pavasarī” mp3)

Skalberga, A. Literatūra 10.klasei(1999) R.: RaKa, 30.-35.lpp.

- d) noveles problemātika, konflikti, tēli, autora meistarība raksturu un situāciju atklāsmē (diskusija, atbildes uz jautājumiem pierakstu kladē).

2. Noslēgums. Mājasdarbs.

Patstāvīgi iepazīt (izlasīt) R.Blaumaņa noveli “Purva bridējs”.

Papildināt priekšstatu par daiļdarbu ar noveles ekranizējumu.

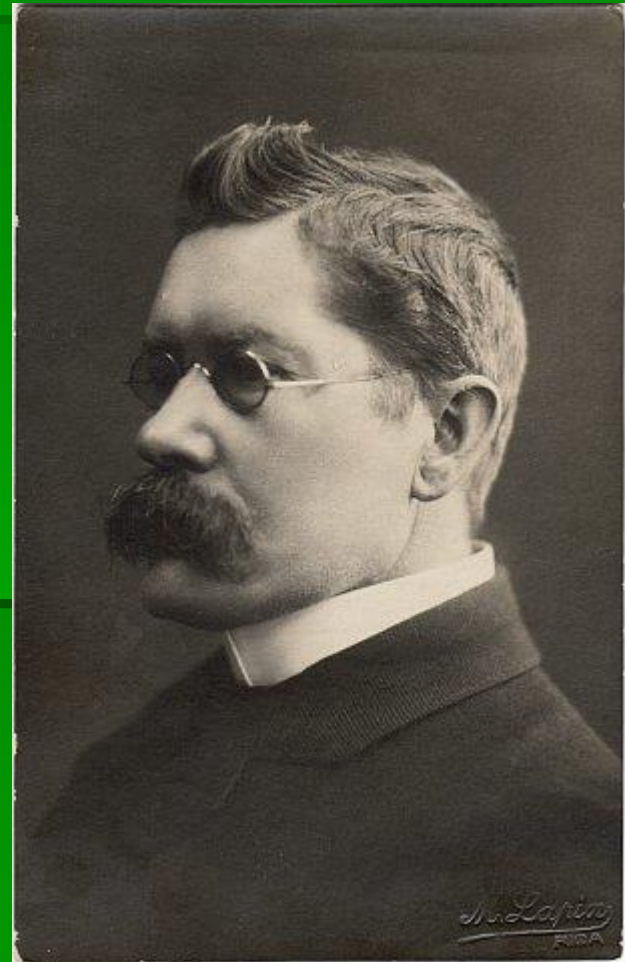
<https://www.youtube.com/watch?v=GtVXLY13NyU>

Rūdolfs Blaumanis

(1863-1908)

Personība

- dzimis Ērgļu muižā kalpotāju ģimenē;
- mācījies Ogrē vācu privātskolā, Rīgas apriņķa vācu tirdzniecības skolā;
- pirmā publikācija 1882.gadā - stāsts vācu valodā;
- meistarīgo literāro darbu dēļ nosaukts par psiholoģiskās noveles meistarū.

Dzimtās mājas “Braki”

Literārais devums:

- Noveles
- Stāsti
- Lugas
- Literārās pasakas
- Dzeja

Noveles

- “Raudupiete”(1889)
- “Salna pavasarī”(1898)
- “Purva bridējs”(1898)
- “Andriksons”(1899)
- “Nāves ēnā”(1899)

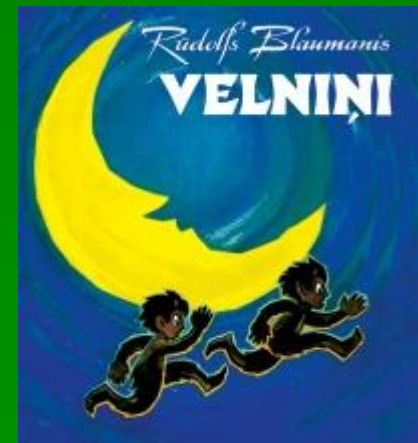
u.c.

Lugas

- “Trīnes grēki”(1891)
- “Pazudušais dēls”(1893)
- “No saldenās pudeles”(1901)
- “Skroderdienas Silmačos”(1902)
- “Indrāni”(1904)
- “Ugunī”(1905)

Literārā pasaka

“Velniņi”

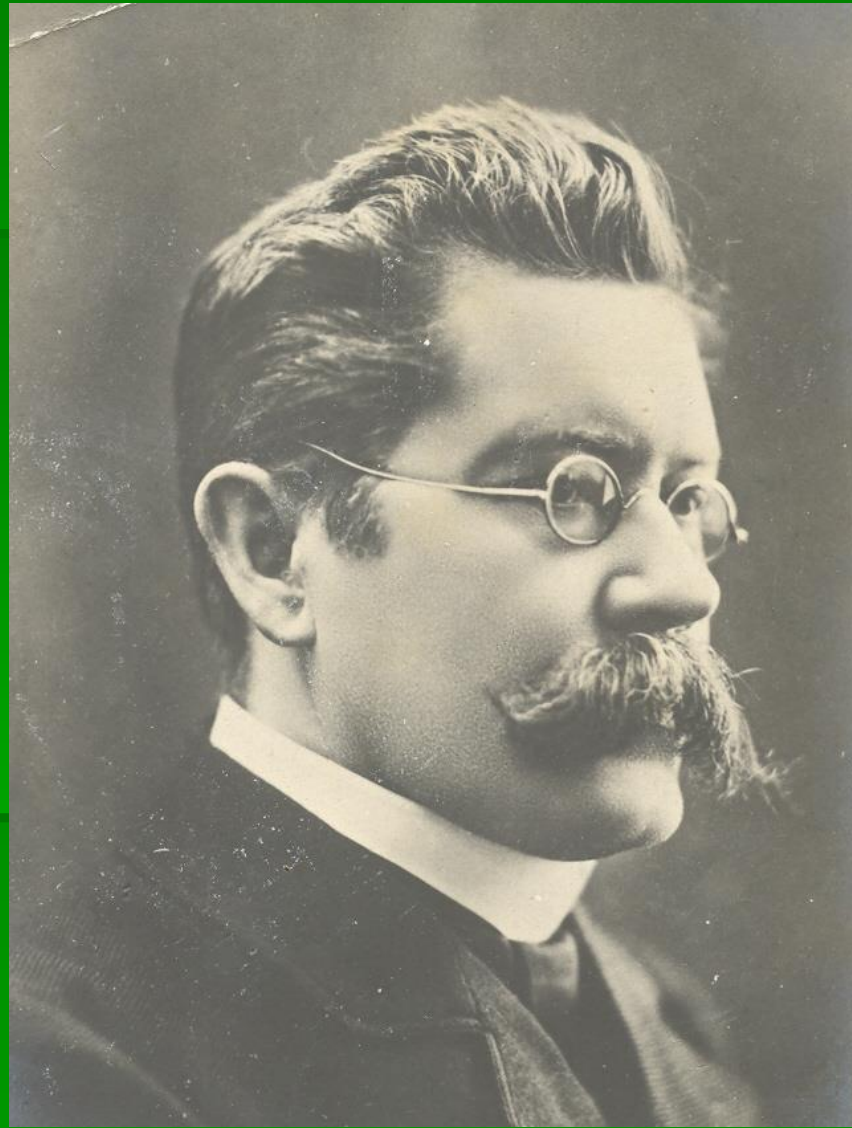
Dzeja

- “Tālavas taurētājs”
- “Ziema”
- “Vēl tu nezini”
- “Ziedonis klāt”

u.c.

**Izlasi R.Blaumaņa
meistarnoveles!**

**Raksturo galvenos
notikumus, tēlus,
atspoguļotās problēmas!**

Paldies par uzmanību!

2.daļa

Informātika

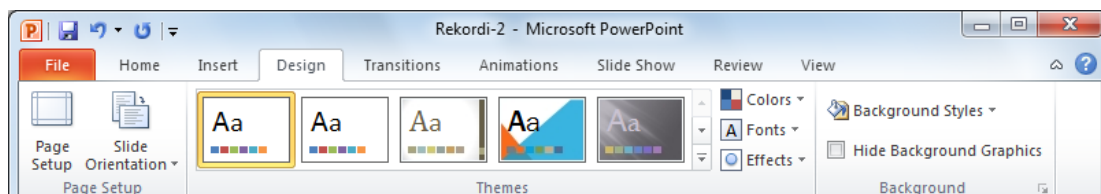
Prezentācijas veidošana (1.,2.stunda)

Neliels ieskats – atkārtojums, uzdevuma izpildei

1. Atver prezentāciju veidošanas lietotni ar kādu no veidiem:

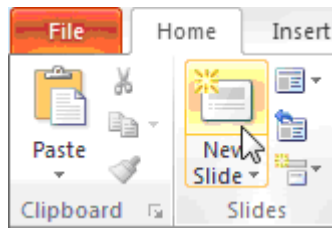
Microsoft Office PowerPoint 2010 lietotni (turpmāk vienkārši *PowerPoint*) var atvērt vairākos veidos, piemēram:

- ar komandu **Start / All Programs / Microsoft Office / Microsoft PowerPoint 2010**:
  - izpildot dubultklikšķi uz darbvirsmas (*desktop*) ikonas, ja tāda izveidota:
2. **Veidni vai dizainu** prezentācijai izveido pēc saviem ieskatiem, izvēloties to no iebūvētajām prezentāciju tēmām.
- atver lentes cilnes **Design** lappusi:

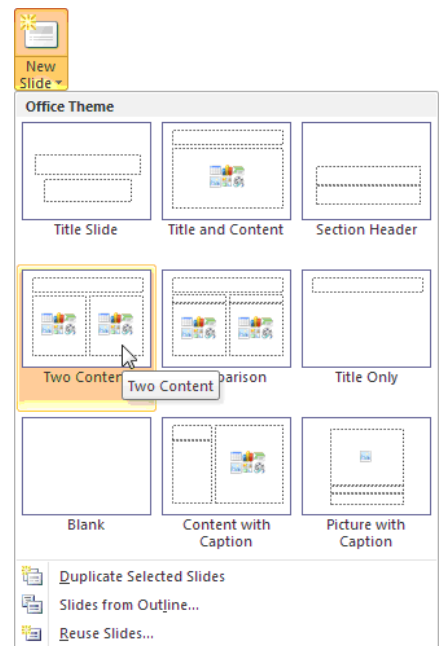
- grupas **Themes** sarakstā izvēlas piemērotāko tēmu.
3. **Home/New Slide** sadaļā izvēlas sev vēlamu slaidu veidni. Jaunu slaidu prezentācijai var pievienot vairākos veidos, piemēram:

- piespiežot lentes cilnes **Home** lappuses grupā **Slides** pogu **New Slide**:

Ar šo metodi tiek pievienots slaidis ar izklājumu **Title and Content**, kurā ir vieta slaida virsrakstam (*Title*) un saturam (*Content*), kas var būt aizzīmēts saraksts, attēls, diagramma, tabula u.tml.

- lentes cilnes **Home** lappuses grupā **Slides** pogas **New Slide** sarakstā izvēloties pievienojamā slaida izklājumu, piemēram, **Two Content**, kas dod iespēju slaidā ērti ievietot gan attēlu, gan komentāru par to.

- Titulslaidā (vai jebkurā citā slaidā) fona attēlu var ievietot ar Design/Format Background palīdzību.

Ja nevēlas lietot prezentāciju noformējuma veidnes jeb tēmas, tad vienkāršākais veids, kā padarīt prezentāciju pievilcīgāku, ir nomainīt kāda atsevišķa vai visu slaidu fonu.

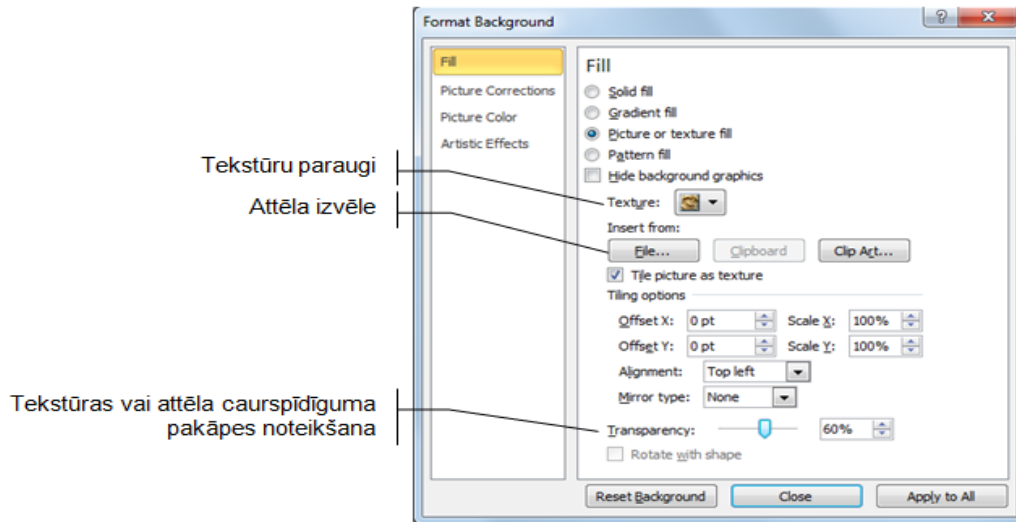
Dialoglodziņu slaida fona maiņai var atvērt vairākos veidos, piemēram:

- piespiežot pogu , kas atrodas lentes cilnes **Design** lappuses grupas **Background** labajā malā;
- izpildot peles labās pogas klikšķi uz slaida normālskatā vai slaidu kārtošanas skatā un izvēloties konteksta komandu **Format Background...**

Dialoglodziņa **Format Background** cilnes **Fill** lappusē nosaka slaida fona pildījumu:

- Solid fill** – krāsu sarakstā var izvēlēties krāsu;
- Gradient fill** – var norādīt fona krāsu pāreju;

- **Picture or texture fill** – kā fonu var izvēlēties **attēlu** vai tekstūru:

Ja dialoglodziņa **Format Background** cilnes **Fill** lappusē kā slaida fona pildījums izvēlēts attēls vai tekstūra, cilņu **Picture Corrections**, **Picture Color** un **Artistic Effects** lappusēs var mainīt šo objektu parametrus.

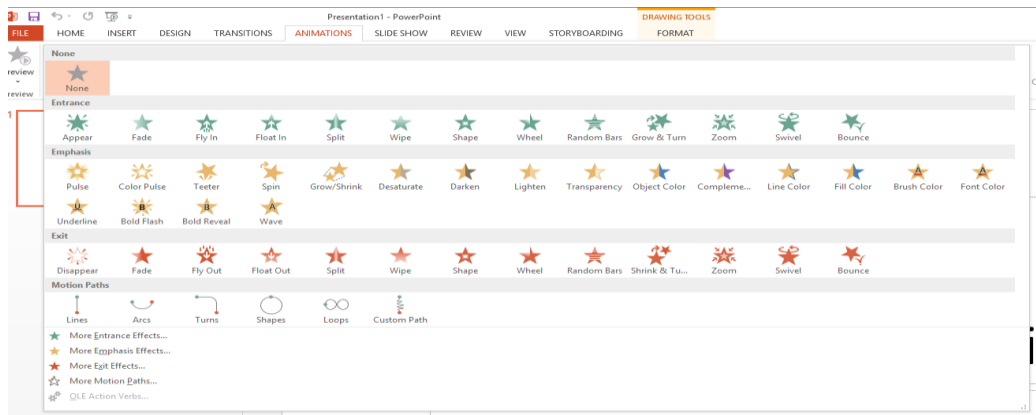
Piespiežot pogu **Reset Background**, izvēlētie fona iestatījumi tiek atsaukti.

5. Ar **Insert/Hiperlink** palīdzību var izveidot **hipersaiti** uz kādu no videokliem internetā, vai mājas lapu, kurā atrodama noderīga informācija par tēmu.
6. Lai izvēlētos slaida pārejas efektu:
  - atlasa vajadzīgo slaidu;
  - atver lentes cilnes **Transitions** lappuses grupas **Transition to This Slide** sarakstu un tajā izvēlas kādu no slaida pārejas efektiem.

7. Lai pievienotu vai mainītu slaida objektiem animācijas efektus:

- atlasa vajadzīgo slaida objektu, piemēram, slaida virsrakstu, apakšvirsrakstu, attēlu vai aizzīmēto sarakstu;
- lentes cilnes **Animations** lappuses grupas **Animation** tipveida animāciju sarakstā izvēlas animācijas efektu, piemēram, parādīšanās efektu slaidā **Fly In**.

8. Virsrakstiem un pēdējā slaidā, piemēram, uzrakstam – “Paldies par uzmanību!” parasti izmanto Insert/WordArt noformējumu. Tas dod iespēju tekstu izveidot mākslinieciski noformētu.

Izmantotā literatūra:

1. <http://profizgl.lu.lv/mod/book/view.php?id=20117&chapterid=4820>
2. <https://sem.lv/prezentacijas-veidosana/>
3. <vpg.edu.lv/uploads/efektivaprezentacija2.ppt>

3.daļa

Atklātās stundas konspekts (05.04.2019.)

(Inita Blumberga - informātika un Guna Gronska - literatūra)

105.grupa

Stundas tēma – ieskaite par R.Blaumaņa novelistiku un *PowerPoint* programmas lietojumu.

Stundas mērķis – apkopot zināmo par R.Blaumaņa novelistiku, prast to iekļaut noslēguma darbā – prezentācijā, kas veidota *PowerPoint* programmā.

Sasniedzamais rezultāts – izveidota jēgpilna prezentācija (IT programma PowerPoint), kurā atklājas izglītojamo redzējums, izpratne par R.Blaumaņa novelēm “Salna pavasarī” un “Purva bridējs”, kā arī zināšanas tehnoloģiju pielietojumā.

IEVADS (20 min.)

1. Tiek atskaņots fonā audio formātā stāstījums par R.Blaumaņa personību

(apmēram 3 min. noskaņas radīšanai)

2. Ko jūs varat pasacīt par R.Blaumaņa personību vai daiļradi?

(vismaz 3 atbildes tiek uzklautas vai līdz tiek pieminētas noveles “Salna pavasarī” un “Purva bridējs”).

3. “Ātrie” jautājumi darba ievirzei:

a) nosauciet **galvenos varoņus** novelē “Salna pavasarī”, tad “Purva bridējs”;

b) nosauciet **kopīgo** abām novelēm, tad **atšķirīgo**;

c) kā **noslēdzās** novele “Salna pavasarī”?

d) kā to **vērtējat**?

e) kā **noslēdzās** novele “Purva bridējs”?

f) kā to **vērtējat**?

4. Organizatoriski jautājumi par darāmo stundas ietvaros:

a) izglītojamiem **ieskaites darbu paredzēts pildīt pāros**;

- b) tiek **izdalīti informatīvie materiāli**, t.sk. kopējumi, daiļdarbi, drīkst izmantot pierakstu kladi, kurās ir pašu sagatavots materiāls par abām novelēm (skat.pielikumā);
- c) skolotāja norādījumi no literatūras viedokļa – **jāatklājas** daudzpusīgam **skatījumam uz R.Blaumaņa novelistisku** gan kopumā, gan konkrēti par minētajām novelēm. Ne vairāk kā diviem jautājumiem jābūt arī par autora personību, tās izaugsmi, saistību ar daiļradē atspoguļoto;
- d) informātikas skolotājas norādījumi par veicamiem darbiem – tiek atgādinātas galvenās lietas, kas jāatceras, strādājot *PowerPoint* programmā;
- e) tiek izdalīti darba uzdevumi ar prezentācijas noformēšanas nosacījumiem un vērtēšanas kritērijiem.

PRAKTISKAIS DARBS (45 min.)

Tiek veidots ieskaites darbs – prezentācija. Izglītojamie meklē informāciju internetā, izmantojot IT tehnoloģijas. Izmanto izdales materiālus un savus pierakstus.

Skolotāji veic konsultantu pienākumus, palīdzot izglītojamiem tikt galā ar neskaidro.

NOSLĒGUMS (15 min.)

1. Viena izveidota **ieskaites darba prezentācija**.
2. **Kopsavilkums**.

Stundā izvirzītais mērķis ir sasniegts – tapis ieskaites darbs par R.Blaumaņa novelistiku.

Papildus tiešajam darbam veicinājāt prasmi sadarboties, izprast un īstenot uzdevumu, studēt informatīvo materiālu, kā arī jēgpilni izmantot zināšanas par autoru, viņa daiļradi un tehnoloģijām.

3. **Atgriezeniskā saite:** katram skolēnam tiek izdalīta līmlapiņa, kurā jāieraksta 3 atziņas:

*ko šajā stundā uzzināja;

*ar ko vislabāk tika galā;

*kas prasīja īpašas pūles?

(Līmlapiņa, ejot ārā no klases, jāpielīmē pie tāfeles).

Norādījumi darba veikšanai
Rūdolfā Blaumaņa daiļrade –
novēles “Purva bridējs” un “Salna pavasarī”

Darba uzdevums - PowerPoint prezentācijas literatūrā izveide

1. **Literārā sadaļa** – neliels ieskats R.Blaumaņa daiļradē. (4 punkti)
2. Abu minēto darbu: “Purva bridējs” un “Salna pavasarī” salīdzinājums – kas tajos līdzīgs, kas atšķirīgs. (6 punkti)
3. Neliels galveno varoņu apraksts – salīdzinājums. (4 punkti)
4. Pārdomas par novelēm - kas tajās joprojām sasaucas ar mūsdienām. (6 punkti)
5. **Informātikas sadaļa** – atver prezentāciju veidošanas lietotni – PowerPoint. (1 punkts)
6. Veidni vai dizainu prezentācijai izveido pēc savas izvēles un noskaņas. (2 punkti)
7. Home/New Slide sadaļā izvēlies slaidu veidnes. (2 punkti)
8. Attēlu ievietošanai izvēlies slaidu veidni “Title and content” vai “Two contents”, kas dod iespēju slaidā ievietot gan attēlu, gan tekstu. (2 punkti)
9. Titulslaidā kā fona attēlu ievieto kādu Rūdolfā Blaumaņa portretu. Izmanto Design/Format Background. Ar Transparency palīdzību attēlu pārveido tā, lai tas netraucētu uztvert slaida tekstu. (3 punkti)
10. Ar Insert/ Hyperlink palīdzību izveido hipersaiti uz kādu no R.Blaumaņa darbiem internetā vai videoklipu no izrādes vai filmas. (3 punkti)
11. Prezentācijas virsrakstam izveido Animāciju Fly In. (2 punkti)
12. Visiem slaidiem slaidu pārejas Transitions – Curtains. (2 punkti)
13. Pēdējā slaidā izveido uzrakstu “Paldies par uzmanību!” ar Insert/ WordArt palīdzību. Uzrakstu noformē ar Animāciju – Swivel. (3 punkti)

Gatavu prezentāciju nosūtīt vietnē Mykoob skolotājām Inītai Blumbergai un Gunai Gronskai.

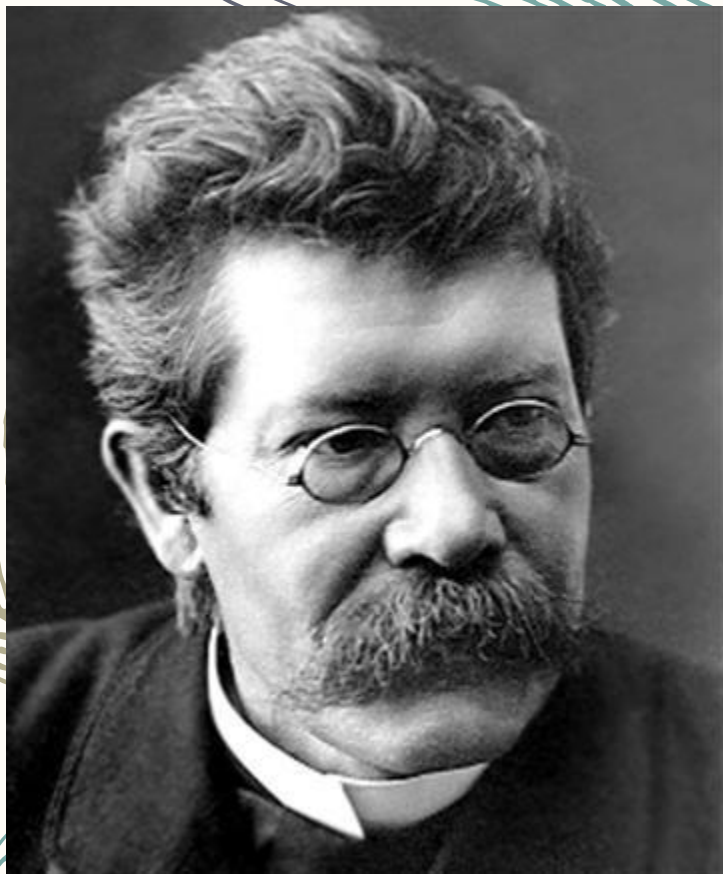
Ja prezentācija ir par apjomīgu (attēli, videoklipi), lai nosūtītu mykoobā, to drīkst nosūtīt skolotājām e – pastā : initalumberga@inbox.lv un guna.gro@inbox.lv

Vērtējums tiks izlikts abos mācību priekšmetos.

Kopējais punktu skaits – 40

Vērtēšanas kritēriji

Punkti	1 - 4	5 - 8	9-12	13-16	17-20	21-24	25-28	29-32	33-36	37-40
Balles	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Rūdolfs Blaumanis

(1863-1908)

Stundas tēma

Ieskaite par R.Blaumaņa novelistisku (novelēm «Salna pavasarī», «Purva bridējs») un programmas *PowerPoint* lietojumu.

Stundas mērķis

Apkopot zināmo par R.Blaumaņa novelistisku, prast to iekļaut noslēguma darbā – prezentācijā, kas veidota *PowerPoint* programmā.

Sasniedzamais rezultāts

Izveidota jēgpilna prezentācija, kurā atklājas izglītojamo redzējums, izpratne par R.Blaumaņa novelēm “Salna pavasarī” un “Purva bridējs”, kā arī zināšanas tehnoloģiju (*PowerPoint* programma) pielietojumā.

Darba norise

---

1. Ieskaite pildāma pārī pie datora.
2. Izmantojami papildu materiāli – kopējumi, pieraksti, daiļdarbi.
3. Darba izpildes laiks – 45 minūtes.

Nosacījumi veiksmīgai darba norisei

---

atrodami izdales materiālos

Kopsavilkums

**Stundā izvirzītais mērķis ir sasniegts – tapis ieskaites darbs
par R.Blaumaņa novelistiku.**

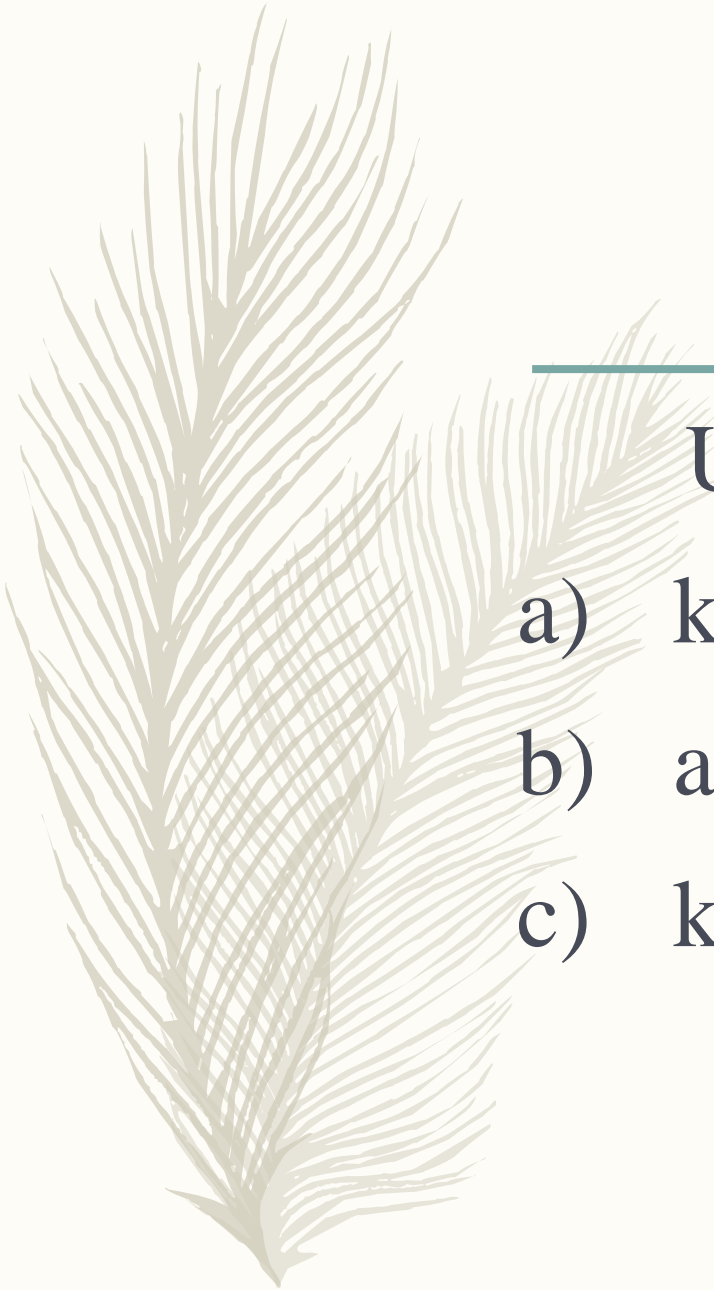
Papildus tiešajam darbam veicinājāt prasmi sadarboties, izprast un īstenot uzdevumu, studēt informatīvo materiālu, kā arī jēgpilni izmantot zināšanas par autoru, viņa daiļradi un tehnoloģijām.

Stundas noslēgums

Uz līmlapiņām (individuāli) uzrakstiet:

- a) ko šajā stundā uzzinājāt;
- b) ar ko vislabāk tikāt galā;
- c) kas prasīja īpašas pūles?

Secinājumi

1. Stundas vērtējums skolotāju skatījumā.

Veiksmīgais:

- * darba procesā ieinteresēti izglītojamie, kas aktīvi iesaistījās stundas norisē, labprāt darbojās pāros;
- * mācību priekšmetiem reālajā dzīvē ir saistība;
- * stundas laikā bija iespēja pielietot jaunākās tehnoloģijas;
- * prezentācijas izstrādes laikā skolēni varēja saņemt konsultācijas un padomus no dažādiem aspektiem (jo stundu vadīja divu mācību priekšmetu skolotāji)
- * labvēlīga gaisotne skolotāju sadarbības procesā.

Ne tik veiksmīgais:

- * grūtības sameklēt vienojošo mācību priekšmetu saturā;
- * atrast brīvu laiku skolotāju tiešai komunikācijai, gatavojot metodisko darbu (t.sk. atklāto stundu);
- * bailes no nezināmā.

2. Skolēnu viedokļi stundas noslēgumā:

a) Ko šajā stundā uzzinājāt?

- * par R.Blaumani un viņa novelēm;
- * daudz jauna par noveļu varoņiem un autora biogrāfiju;
- * par noveles “Salna pavasarī” galvenās varones Lienas būtību, kā mainās viņas raksturs;
- * daudz līdzību novelēs;
- * atkārtoju visu;
- * uzzināju faktus par galveno lomu atveidotājiem noveļu ekranizējumos;
- * uzzināju, cik mīlestība ir svarīga, vienmēr jāizvēlas cilvēks, ko mīli u.c.

b) Ar kuru uzdevumu vislabāk tikāt galā?

- * ar informācijas par R.Blaumaņa personību meklēšanu;

- * ar prezentācijas veidošanu;
- * ar informācijas atrašanu;
- * patika prezentēt savu darbu;
- * ar secinājumiem un sava viedokļa par novelēm paušanu,

c) Kas prasīja īpašas pūles?

- * noveļu salīdzināšana;
- * attēlu atrašana;
- * informācijas atrašana;
- * uzrakstīt savu viedokli;
- * darba noformēšana;
- * nebija grūtību, jo visu sapratām.

Izmantotā literatūra, avoti

1. Blaumanis, R. Noveles// Vajadzīga grāmata. R.: Zvaigzne ABC, 160 lpp.
2. Auzāne, A. (2002) Literatūra 11.klasei. R.: Zvaigzne ABC, 202.,203.lpp.
3. Skalberga,A. (1999) Literatūra 10.klaseiR.: RaKa, 30.-35.lpp.
4. <https://www.youtube.com/watch?v=GtVXLY13NyU>
5. <http://profizgl.lu.lv/mod/book/view.php?id=20117&chapterid=4820>
6. <https://sem.lv/prezentācijas-veidosana/>
7. <vpg.edu.lv/uploads/efektivaprezentacija2.ppt>
8. Audio ieraksts “Salna pavasarī” (mp3)
9. Audio ieraksts par R.Blaumaņa personības veidošanos (mp3)

Pielikumi

Jautājumi stundas plāna pašnovērtēšanai (pēc Sousa, 2006).

Jautājums

Kādus paņēmienus es izmantoju, lai palīdzētu skolēnam izprast mācīšanās jēgu?

Kā es lietošu humoru šajā stundā?

Vai sadalīju mācīšanos apmēram 20 minūšu garās mini-stundās?

Kādus motivācijas un jaunuma iespaida radīšanas paņēmienus izmantošu?

Kādi atkārtotības paņēmieni jālieto šajā stundā un kad?

Vai es izmantoju produktīvā laika priekšrocības?

Ko skolēni darīs neproduktīvajā laikā?

Vai esmu ielāgojis pietiekoši laika pārdomām, pirms atbildēt uz jautājumu?

Kādi atkārtotības paņēmieni ir piemēroti šim mācīšanās mērķim?

Kāda iepriekšējā pieredze jāiekļauj?

Kā varu palielināt pozitīvo pārnesi un samazināt negatīvo?

Vai esmu identificējis šīs jēdziena svarīgākās pazīmes?

Vai apgūstamie jēdzieni nav pārāk līdzīgi?

Kā parādīšu skolēniem, kā viņi var izmantot šīs zināšanas nākotnē, pārnest jaunās situācijās?

Vai šī mērķa sasniegšanai var izmantot metaforu?

Vai esmu iekļāvis multisensoras aktivitātes?

Vai domu karte varētu būt noderīga?

Vai izmantoju paņēmienus, kas sekmē vizualizāciju un iztēli?

Vai šajā stundā varētu būt piemērota mūzika? Ja jā, tad kāda veida mūzika un kad?

Kā izvīzītais mērķis saistīts ar Blūma taksonomiju?

Kādas emocijas nepieciešams gūt un no kādām būtu jāizvairās šajā tematā?

Pamatojums

Jēgas apzināšanās palīdz saglabāt atmiņā.

Humors lieliski palīdz smadzenēm atbrīvoties no intelektuālās piepūles un uztvert sekojošo informāciju kā jaunumu.

Īsākiem stundas segmentiem ir proporcionāli īsāks neproduktīvais laiks.

Novitātes iespaids palielina izziņas interesi, kas savukārt veicina motivāciju.

Pārdomāta un rūpīgi izstrādāta atkārtotība kalpo dažādiem mērķiem, īpaši zināšanu nostiprināšanai.

Produktīvajā laikā ir visefektīvākā saglabāšana atmiņā.

Neproduktīvajā laikā zināšanas visneefektīvāk tiek saglabātas atmiņā.

Pārdomu laiks ir svarīgs, lai ļautu skolēna atsaukt atmiņā zināmo.

Atkārtotība uzlabo darbojošās atmiņas ietilpību.

Iepriekšējās pieredzes izmantošana saistībā ar jauno informāciju palīdz salabāt jauno informāciju ilgtermiņa atmiņā.

Pozitīva pārnese (pozitīvas emocijas, ko izraisa mācīšanās) palīdz mācīties un saglabāt atmiņā, bet negatīva pārnese traucē.

Svarīgākās pazīmes palīdz atšķirt konkrēto apgūstamo jēdzienu no pārējiem.

Jēdzienus un prasmes, kas ir pārāk līdzīgi, nedrīkst mācīt vienlaicīgi.

Iespēja nākotnē izmantot apgūto, palielina motivāciju un mācīšanās jēgu.

Metaforas sekmēs pārnesi, smadzeņu pusložu integrāciju un iegaumēšanu.

Vairāku maņu izmantošana uzlabo iegaumēšanu.

Domu karte palīdz apvienot smadzeņu puslodes un uzlabo iegaumēšanu.

Vizualizācija un iztēle palīdz apzināties un pieņemt mācītā nozīmīgumu, sekmē jaunuma sajūtas rašanos un uzlabo saglabāšanu atmiņā.

Piemērota mūzika palīdz apstrādāt informāciju un palīdz mācīties kooperatīvās mācībās.

Blūma taksonomijas augstākie līmeņi iesaista augstākā līmeņa domāšanas prasmes un ir interesantāki.

Emocijām ir izšķiroša loma mācību procesā un mācītā saglabāšanai atmiņā.

I.

Rūdolfis Blaumanis (1863-1908)

Rūdolfis Blaumanis - spilgtākais latviešu rakstnieks 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā un, iespējams, visā latviešu rakstniecības vēsturē.

Rūdolfis Blaumanis piedzima 1863. gada 1. janvārī Ērgļu muižnieka Tranzē kalpu mājā un pavadīja tur pirmos četrus mūža gadus. Tēvs bijis muižas pavārs, māte - istabene. Par viņa mājām uz visu turpmāko dzīvi kļuva rentes mājas "Braki". Desmit gadu vecumā Rūdolfis sāka skolas gaitas Annas Rubīnas četrklasīgajā privātskolā Ogres pagastā, tad vācu tirdzniecības skolā Rīgā. Braku mājās viņš atgriezās pēc savas divdesmitās dzimšanas dienas. No 1887. gada viņš ar lielākiem vai mazākiem pārtraukumiem dzīvoja Rīgā. Rakstniekam nekad mūžā nav bijis sava dzīvokļa. Viņš īrēja mēbelētas istabas gan svešos, gan paziņu dzīvokļos - pie J. Rozentāla, V. Purvīša, J. Jaunsudrabiņa, V. Fon Andrejanova, advokāta J. Ansberga. Palaikam apmetās lētās viesnīcās, skolu telpās. Par vienīgajām īstajām Blaumaņa mājām uzskatāmi "Braki" Ērgļu pagastā. Te arī ir radušās idejas un iedvesma R. Blaumaņa darbiem.

Blaumanis sevi veidojis par rakstnieku apzināti un mērķtiecīgi. Viņš labi prata vācu valodu, bija ļoti daudz lasījis vācu oriģinālliteratūru un sākotnēji arī kā rakstnieks attīstīja sevi vācu literatūras ietekmē. Impulsu pievērsties "visdzīvākajai dzīvei" un latviešu zemniekam ar viņa "pelēko ikdienu" Rūdfolfam Blaumanim devis Gētes "Fausts" u.c. dižā vācu ģēnija darbi.

Vairākos periodiskajos izdevumos Rūdolfis Blaumanis strādāja par algotu darbinieku ("*Zeitung für den Stadt und Land*", "Dienas Lapa", "Mājas Viesis", "Mājas Viesa Mēnešraksts", "Pēterburgas Avīzes", "Latvija"). Latviešu (arī vācu) publika iepazīna Blaumani gan kā asprātīgu teātra recenzentu, gan kā satīrisku feļetonu un literāru tēlojumu autoru. R. Blaumanis pievērsās arī dzejai, sacerēdams liriskus un satīriskus dzejoļus.

Rūdolfis Blaumanis nomira ar tuberkulozi Takaharju sanatorijā Somijā 1908. gada 4. septembrī. Pārvests uz Latviju, apbedīts Ērgļu kapos, kur 1923. gadā uzstādīts piemineklis (tēlnieks B. Dzenis). Rīgā R. Blaumaņa piemiņai 1929. gadā uzstādīts piemineklis (tēlnieks T. Zaļkalns), Madonas rajona "Brakos" 1959. gadā atvērta memoriālais muzejs. Rīgā, Alberta ielā 12-9, Jaņa Rozentāla bijušajā dzīvoklī, kur R. Blaumanis 1906.-1908. gadā irējis istabu, tagad atrodas Jaņa Rozentāla un Rūdolfā Blaumaņa memoriālais muzejs, kur iekārtota rakstniekam veltīta ekspozīcija.

<https://www.letonika.lv/literatura/Section.aspx?f=1&id=2189823>

II. Blaumanis Rūdolfis Kārlis Leonīds (1863-1908)

Rakstnieks. Dzimis 1863.1.1 Cēsu apriņķa Ērgļu muižas pavāra ģimenē. Mācījies Ogres pagasta vācu privātskolā (1872-1875), Rīgas apriņķa vācu tirdzniecības skolā (1875-1881), pēc tam dzīvojis vecāku iepirktajās Braku mājās un turpinājis pašizglītību.

1882-1887 R. Blaumanis bija Kokneses muižas rakstvedis un pārvaldnieka māceklis. Šajā laikā publicēti pirmie dzejoļi un stāsti. 1892 izdota R. Blaumaņa pirmā prozas izlase igauņu valodā "Ölest katuse all" ("Zem salmu jumta"), bet 1893 latviski prozas krājums "Pie skala uguns". 90. gados R. Blaumanis kļuva populārs kā lugu rakstnieks. Ar lieliem panākumiem tās tika izrādītas arī Rīgas Latviešu biedrībā. "Zagļi", "Ļaunais gars", "Pazudušais dēls" - šīs lugas paaugstināja latviešu dramaturģijas līmeni. 90. gadu beigās tika publicēti R. Blaumaņa meistardarbi - noveles "Salna pavasarī", "Purva bridējs", "Andriksons" un "Nāves ēnā", kas izceļas ar lielisku stilu, psiholoģiski dziļi atsegtiem raksturiem. Liela publikas atsaucība bija arī joku lugām "Trīnes grēki", "No saldenās pudeles", sadzīves lugai "Skroderdienas Silmačos" (uz latviešu skatuves visvairāk izrādītā luga) un drāmām "Indrāni" un "Ugunī". Pēdējā R. Blaumaņa pabeigtā luga ir viencēliens "Sestdienas vakars" (uzvesta teātrī 1908).

R. Blaumaņa dzeja izdota krājumā "Ceļa malā" (1900, kopā ar [Andrievu Niedru](#)). Sevišķu popularitāti ieguva dzejoļi "Tālavas taurētājs", "Ziema", "Vēl Tu nezini", "Kā zagšus" (pēdējie arī komponēti). Pēc R. Blaumaņa darbiem veidotas filmas "Salna pavasarī" (1955), "Purva bridējs" (1966), "Nāves ēnā" (1971), "Indrāni" (1991).

1907.g.vasarā R.Blaumanis saslima ar tuberkulozi, kas strauji progresēja. 1908.g.vasarā viņš tika ievietots Takaharju sanatorijā Somijā, tur 1908.4.IX miris. Pārvests uz Latviju, apbedīts Ērgļu kapos, kur 1923 uzstādīts piemineklis (tēln. B.Dzenis). Rīgā R.Blaumaņa piemiņai 1929.g. uzstādīts piemineklis (tēln. T.Zaļkalns; tag. atrodas Kanālmalas apstādījumos), Madonas rajona Brakos 1959.g. atvērta memoriālais muzejs. Rīgā, Alberta ielā 12-9 Jaņa Rozentāla bij. dzīvoklī, kur R.Blaumanis 1906.-1908.g. īrēja istabu, iekārtota rakstniekam veltīta ekspozīcija.

Izmantotā literatūra:

1. Zālīte P. Rūdolfis Blaumanis, viņa darbi un nozīme literatūrā. R., 1923
2. Volkova L. Tapšana. R., 1988.

"Tildes Datorenciklopēdija Latvijas Vēsture" © Tilde, 1998-2012

III.

Rūdolfis Blaumanis	
Personīgā informācija	
Dzimis	<u>1863.</u> gada <u>1. janvārī</u> <u>Ērgļi, Vidzemes</u> <u>gubernā</u> (tagad <u>Latvija</u>)
Miris	<u>1908.</u> gada <u>4. septembrī</u> (45 gadi)
Tautība	<u>latvietis</u>
Paraksts	
Pseudonīms	
	Grāvracis, Zobgals, Grāvraču Anna, Jirgenonu Pēteris, Matīss Ņezbers, Puliers
Nodarbošanās	Prozaiķis, dramaturgs un žurnālists
Valoda	<u>latviešu, vācu</u>
Rakstīšanas laiks	1882—1908
Žanri	<u>proza, dramaturģija</u>

Slavenākie darbi	"Nāves ēnā", " Skroderdienas Silmačos ", "Indrāni", "Tālavas taurētājs"
-------------------------	---

Kārlis Rūdolfs Leonīds

Blaumanis (dzimis [1863.](#) gada [1. janvārī](#) [v.s. [1862.](#) gada [20. decembrī](#)], miris [1908.](#) gada [4. septembrī](#)) bija [latviešu prozaīķis](#), [dramaturgs](#) un [žurnālists](#).¹Viņa populārākie darbi ir dzejolis "Tālavas taurētājs", novele "Nāves ēnā", lugas "[Skroderdienas Silmačos](#)" un "Indrāni", darbi ir tulkoti angļu, igauņu, krievu, lietuviešu, somu, ukraiņu, ungāru un vācu valodā.^[4] Pēc viņa darbu motīviem ir uzņemtas kinofilmas [Salna pavasarī](#), [Purva bridējs](#), [Nāves ēnā](#).

Biogrāfija

Dzimis [1863.](#) gada [1. janvārī](#) [Ērgļu pagastā Ērgļu muižas](#) pavāra Matīsa Blaumaņa un viņa sievas Karlīnes ģimenē. Viņa vecāki (tāpat vairāki citi pazīstami cilvēki) bijuši prototipi tēliem viņa darbos. Ģimenes valoda bija vācu, latviešu valodu iemācījās no apkaimes kalpu bērniem. Piecu gadu vecumā kopā ar vecākiem pārcēlās uz dzīvi [Brakos](#), kur arī aizvadīja lielāko daļu dzīves. Mācījās Rubīnu Annas privātskolā [Ogres pagastā](#) (1872—1875), pēc 2. Rīgas vācu aprinķa tirdzniecības skolā (1875—1881). 1881. gadā Rīgas laikraksts *Die Zeitung für Stadt und Land* publicēja Blaumaņa stāstu *Wiedergefunden* ("Atkalatrastā"). Pēc tirdzniecības skolas pabeigšanas viņš sāka strādāt Fārbaha tirdzniecības kantorī kā kantorists, tad 1882. gadā atgriezās Brakos.

1885. gadā kļuva par rakstvedi un [Kokneses](#) muižas pārvaldnieka mācekli. 1886. gadā tika publicēts viņa pirmais darbs latviski — dzejolis "Nakts". Laikā no 1887. līdz 1889. gadam atkal dzīvoja Brakos, sacerēdams tādus [prozas](#) darbus kā "Pērkona negaiss", "Zirgs, trīs govīs un simts rubļi", "Aizvien lillā", "Spijēnos", "Kā vecais Zemītis pašu nelabo redzējis", "Nauda zeķēs" un "[Raudupiete](#)".

1888. gadā pārcēlās uz dzīvi [Rīgā](#). Pēc diviem gadiem uzsāka darbu laikrakstā *Zeitung für Stadt und Land*, kļuva par latviešu kultūras dzīves korespondentu. 1890. gadā arī notika viņa pirmās lugas "Zaļi" pirmizrāde. Tuvākajos gados teātros iestudēja viņa lugas "Ļaunais gars" un "Pazudušais dēls", kas saņēma pozitīvas laikrakstu atsauksmes. 1892. gadā igauņu valodā iznāca R. Blaumaņa prozas darbu izlase *Õlest katuse*

all ("Zem salmu jumta"), kurā iekļauti tādi darbi kā ["Raudupiete"](#), "Nauda zeķēs", "Pērkona negaiss". Pēc tam igauniski tika publicēti vairāki citi viņa darbi.

Pēc sava tēva nāves viņš laikā no 1894. līdz 1898. gadam dzīvoja un saimniekoja Brakos. Pēc tam īslaicīgi darbojās [Jaunās strāvas](#) "[Dienas Lapā](#)", kur publicēja humoristiski satīriskus darbus, kas vērsti pret sentimentālo romantismu. 1898. gadā Blaumanis atgriezās Rīgā. Tur kopā ar [Aspaziju](#), [Jāni Poruku](#), [Augustu Deglavu](#) sāka strādāt "[Mājas Viesī](#)" un "Mājas Viesa Mēnešrakstā". No laikrakstiem aizgāja 1901. gadā "Mājas Viesa Mēnešraksta" vadītāja [Pētera Zālītes](#) reakcionārās nostājas un personisku iemeslu dēļ. Tāpat no "Mājas Viesa Mēnešraksta" aizgāja arī J. Poruks. 1890. gados sarakstīja noveles "Romeo un Jūlija", "Salna pavasarī", "Purva bridējs", "Dancis pa trim", "Andriksons", "Nāves ēnā".

1900. gadā kopā ar [Andrievu Niedru](#) izdeva dzejoļu krājumu "Ceļa malā". 1901. gadā sāka strādāt "[Pēterburgas Avīzēs](#)", viņš bija humoristiski satīriskā pielikuma "Purva mala" vadītājs. Darbus tur publicēja ar pseidonīmiem Grāvracis un Matīss Ķezbers. Neilgu laiku R. Blaumanis vadīja arī laikraksta literāro daļu. Vēlāk veselības un materiālo problēmu dēļ viņš pameta laikrakstu. Laikā no 1904. gada marta līdz 1906. gadam viņš atkal dzīvoja Brakos. Šajā laikposmā sarakstījis vairākas lugas, tai skaitā komēdijas "No saldenās pudeles", "[Skroderdienas Silmačos](#)" un drāmas "Indrāni", "Ugunī".

[1905. gada revolūcijā](#) neiesaistījās, 1906. gadā uzsāka darbu laikrakstā "Latvija", kur ar pseidonīmu Puliers vadīja literāro daļu (izveidoja humoristiski satīrisku pielikumu "Skaidiena"). Īrēja istabu kopā ar [Jani Rozentālu](#) (1906-1908). 1908. gadā uzrakstīja savu pēdējo lugu "Sestdienas vakars" un smagi saslima ar [tuberkulozi](#). Ar tautas ziedojumu palīdzību tika savākta nauda un 1908. gada rudenī viņš devās uz sanatoriju Takaharju [Somijā](#), kur 1908. gada 4. septembrī no slimības mira, apglabāts Ērgļu kapos.

Piemiņa

1923. gadā Blaumanim tika uzstādīts kapa piemineklis, kura tēlnieks ir [Burkards Dzenis](#). Tāpat viņa piemiņai ir 1929. gadā uzstādīts piemineklis arī Rīgā, kura tēlnieks ir [Teodors Zalkalns](#). 1959. gadā Brakos tika atvērts [memoriālais muzejs](#). Tāpat Rīgā ir atvērts [Jaņa Rozentāla](#) un Rūdolfa Blaumaņa memoriālais muzejs [Alberta ielā](#).

Bibliogrāfija

Pasakas, stāsti un noveles - "Nezāle" (1887); "Pērkoņa negaiss" (1887); "Paradīzē" (1887); "Aizvien lillā" (1888); "Spijēnos" (1888); "Kā vecais Zemītis pašu nelabo redzējis" (1889); "[Raudupiete](#)" (1889); "Īstā līgaviņa" (1890); "Stāsts par cūku, kura runājuse" (1895); "Laimes klēpī" (1898); "Purva bridējs" (1898); "Salna pavasarī" (1898); "Andriksons" (1899); "Nāves ēnā" (1899); "Mopsis jeb Nelaime Tērbatas ielā" (1900); "Dziru Miķelis" (1901); "Stulbenis" (1904); "Vecais cenzors" (1907); "Mēmais precinieks" (1907); "Kā Jānis mācījies par kalēju" (1907); "Koka krusts" (1907); "Velniņi".

Lugas - "Zagli" (1891); "Ļaunais gars" (1892); "Pazudušais dēls" (1893); "Maija" (1893); "Zelta kupris" (1895); "Trīnes grēki" (1897); "Potivāra nams" (1897); "No saldenās pudeles" (1901); "[Skroderdienas Silmačos](#)" (1902); "Indrāni" (1904); "Ugunī" (1905); "Sestdienas vakars" (1908).

Dzeja - "Tālavas taurētājs" (1902); "Kā zagšus"; "Mana lūgšana"; "Memento!"; "Pērkons"; "Renatus"; "Šūpuļa dziesma"; "Tautasdziesma"; "Vēl tu nezini"; "Zelta jaunība"; "Ziedonis klāt"; "Ziema".

Satīriskie feļetoni prozā - "Labāko famīliju dzejnieks" (1894); "Īsa pamācība mīlēšanā" (1907); "Jocīgi kapu uzraksti" (1907).

Literatūra

- Kalniņa, Ieva (sast.). *Rūdolfš Blaumanis: teksts un konteksts*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2013.
- Kuzina, Anna. *Blaumanis tuvplānā: rakstnieka Rūdolfša Blaumaņa dzīves un daiļrades hronoloģija*. Rīga: Madris, 2013.
- Volkova, Līvija (sast.). *Rūdolfša Blaumaņa pašatklāsmē: rakstnieks un viņa adresāti vēstulēs un komentāros*. Rīga: Zinātne, 2017.

https://lv.wikipedia.org/wiki/R%C5%ABdolfš_Blaumanis

Vietnes, kurās meklējami R.Blaumaņa daiļdarbi vai to ekranizējumi.

<https://www.letonika.lv/literatura/Reader.aspx?r=150> R.Blaumaņa noveles

<https://www.youtube.com/watch?v=GtVXLY13NyU> nov."Purva bridējs"

ekranizējums

<https://www.youtube.com/watch?v=N6Jd8HGwX4Q> nov. "Salna pavasarī" un
"Raudupiete" apvienojums (ekranizējums)